

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
OPĆINA ZENICA
Služba za komunalne poslove i ekologiju

I Z V J E Š T A J
UTROŠKA SREDSTAVA FONDA ZA EKOLOGIJU ZA 2013. GODINU

Zenica, Februar 2014. godine

Uvod

Fond za zaštitu okoline općine Zenica formiran je na osnovu člana 59. Zakona o zaštiti okoline („Službene novine ZE-DO Kantona“ broj: 1/2000) i Odluke o načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu okoline broj: 02-14-11841/03 od 28.05.2003.godine („Službene novine Zeničko-Dobojskog kantona“ broj: 9/03) donesene od strane Vlade kantona.

Navedenom „Odlukom o načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu okoline“ od obezbjeđenih sredstava prema članu 56. Zakona o zaštiti okoline („Službene novine ZE-DO Kantona“ broj: 1/2000), općinama se prenosi 80% prikupljenih sredstava - prema broju registrovanih automobila.

Uplata od strane Vlade zeničko-dobojskog kantona

U protekloj 2013. godini u budžet Općine iz sredstava Fonda za zaštitu životne okoline uplaćeno je 335.221,02 KM.

Plan uplata od strane ZE-DO Kantona tekao je po slijedećem rasporedu:

- 20.05.2013.godine uplaćena su sredstva u iznosu od 62.826,75 KM,
- 19.07.2013.godine uplaćena su sredstva u iznosu od 98.355,65 KM,
- 25.10.2013.godine uplaćena su sredstva u iznosu od 89.714,75 KM,
- 31.12.2013.godine uplaćena su sredstva u iznosu od 84.323,87 KM.

Dakle u Fond za zaštitu okoline općine Zenica tokom 2013. godini ukupno je uplaćeno **335.221,02 KM**.

Prema Programu o utrošku sredstava Eko fonda kojeg je usvojilo Vijeće Općine Zenica planirano je da se utroši **400.000,00 KM**.

Navedena sredstva trošena su prema Programu utroška sredstava Eko fonda za 2013. godinu koji je usvojilo općinsko Vijeće dana 07. maja 2013.godine, a prema Zaključku broj: 01-01-8438/13.

I Z V J E Š T A J
- utrošak sredstava iz Fonda za ekologiju u 2013. godini -

Programom utroška sredstava Eko-fonda općine Zenica za 2013. godinu predviđeno je da se sredstava utroše kako je prikazano u tabeli 1.

Tabela 1.

Naziv projekta	Planirani iznos (KM)	Utrošeno (KM)
- Izdaci za komunalne usluge - Deponija Siđe - Čišćenje riječnih korita - Zbrinjavanje automobilskih guma - Zbrinjavanje animalnog otpada - Čišćenje divljih deponija - Realizacija Plana upravljanja otpadom za općinu Zenica - Održavanje zelenih površina - Rješavanje problematike napuštenih životinja	220.000,00	376.318,00
- Ugovorene usluge - Edukacija stanovništva - Mjerenje zagađenosti zraka - Mjerenje zagađenosti tla i biljaka - Učešće Općine u realizaciji eko projekata	175.000,00	81.017,00
- Tekući transferi neprofitnim organizacijama	5.000,00	3.000,00
UKUPNO	400.000,00	460.335,00
Ostali EKO projekti		
- Nabavka opreme za mjerenje zagađenja zraka - Nabavka opreme za mjerenje zagađenja zraka (ZE-Do Kanton) - Nabavka opreme za mjerenje zagađenja zraka (Fond za zaštitu okoliša FBiH) - Nabavka opreme za mjerenje zagađenja zraka (Općina Zenica)	100.000,00 900.000,00 0,00	98.740,00 300.000,00 454.306,85
- Nabavka opreme putem švedske organizacije SIDA - Nabavka opreme za prikupljanje komunalnog otpada (kante i kontejneri)	110.000,00	0,00
- Nabavka opreme putem švedske organizacije SIDA-PDV - Nabavka opreme za prikupljanje komunalnog otpada (kante i kontejneri)	18.700,00	0,00
- Mjerenje zagađenja biljaka i tla (Zavod za agropedologiju)	69.000,00	38.750,04

Napomena:

U 2013. godini, Vlada ZE-DO kantona (Ekofond ZE-DO Kantona) ukupno je uplatila 335.221,02 KM u Eko-fond općine Zenica.

Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH je na osnovu aplikacije općine Zenica i Službe za komunalne poslove i ekologiju za nabavku opreme za praćenje kvaliteta zraka, tokom 2013. godine Odlukom o dodjeli sredstava dodjelio općini Zenica 300.000,00 KM.

OBRAZLOŽENJE PROJEKATA:

Izdaci za komunalne usluge

- Deponija SIĐE

U septembru 2011. godine zaustavljeno je odlaganje otpada na deponiju Siđe, te su planirane aktivnosti ograničene na obezbjeđenju deponije od pojave eventualnih požara u ljetnim mjesecima kao i od nelegalnih ulazaka na deponiju.

Ugovor o „Sanaciji klizišta deponije Siđe u Zenici“, između „Regionalne deponije Mošćanica“ d.o.o. Zenica i „EURCO“ D.D. Vinkovci, potpisan je 9. marta 2011. godine, a ugovorena vrijednost radova je 1,433.536, 65 KM. U aprilu 2011 otpočelo se sa radovima na sanaciji klizišta deponije „Siđe, pri čemu je sam tok sanacije podijeljen u nekoliko faza:

Predmet I faze sanacije je padina opterećena velikim količinama otpada i glineno-zemljanog materijala natopljenog oborinskim vodama i vodom iz potoka Siđe koji izvire i teče ispod same deponovane mase.

U toku izvođenja radova na I fazi sanacije izgrađena je donja stabilizaciona građevina te se umjesto oštećenog montažnog revizionog okna izvedeno je novo armirano-betonsko reviziono okno. Ovim mjerama došlo je do stabilizacije i umirenja reaktiviranog dijela klizišta, a radovi na izradi donje stabilizacione građevine su nastavljeni fazno.

Radi obezbjeđenja uslova za nastavak radova na izradi gornje satabilizacione građevine izvršeno je dopunsko geodetsko snimanje terena, izvedeni dopunski sondažni raskopi radi utvrđivanja položaja supstrata (osnova temelja za GSG) te izrađena dopuna/izmjena projektne dokumentacije za gornju stabilizacijsku građevinu.

Sve pomenute izmjene izvršio je odgovorni projektant Glavnog projekta a reviziju izmjena Glavnog projekta „Sanacija klizišta na deponiji Siđe-izmjena gornje stabilizacione građevine“ izvršio je Građevinski fakultet Sarajevo, Institut za hidrotehniku.

Prva faza radova na saniranju deponije je završena krajem 2012. godine.

U 2013. godini započete su aktivnosti vezane za II fazu sanacije deponije SIĐE.

Za ovu fazu općina vodi aktivnost pribavljanja potrebne dokumentacije, kako bi se obezbijedilo odobrenje od strane Federalnog ministarstva prostornog uređenja za radove rekultivacije i zatvaranja deponije.

Za potrebnu dokumentaciju, elaborate, dozvole, rješenja, saglasnosti, planove, takse, itd, utrošeno je cca. 13.300,00 KM.

Treća faza radova obuhvatit će zatvaranje kompletne deponije- prekrivanje otpada sendvič slojem (izravnavajući sloj+drenažni sloj za plinove ili geokompozit za plin+bentonitni tepih+drenažni sloj za oborinske vode ili geokompozit za vodu+geotekstil ili geomreža + rekultivirajući sloj).

Završni radovi sastojat će se od radova na hortikulturalnom uređenju zatvorene deponije, te vršenju monitoringa i održavanju deponije kroz daljnji period.

Tokom 2013. godine na lokalitetu deponije SIĐE nije bilo požara tako da u ove svrhe nije bilo utroška sredstava.

U skladu sa preporukama revizora, Općina Zenica, kao investitor projekta sanacije deponije SIĐE, treba da izvrši PD „Regionalna deponija Mošćanica“ uplatu sredstava u iznosu od 247.000,00 KM, utrošenih za izradu projektne dokumentacije.

U toku 2012. godine je isplaćena I rata u iznosu od 100.000,00 KM, dok je u 2013. godini isplaćena II rata u iznosu od 80.000,00 KM.

- Čišćenje riječnih korita i potoka

Kao i svake godine i tokom 2013. godine je izvršeno čišćenje korita rijeke Kočeve, rijeke Babine (zona betonskog korita Babine rijeke do ušća u rijeku Bosnu), dijela obaloutvrde rijeke Bosne (desna strana) i ada ispod Drvenog mosta (Jagnjišće).

Čišćenje navedenih riječnih korita je obavljeno u saradnji sa preduzećem „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica, a prvenstveno se odnosi na uklanjanje nanesenog šljunkovitog materijala, granja kao i otpada koji nastaje nesavjesnim bacanjem PVC boca, kesa i životinjskog otpada.

Tokom čišćenja uređenog korita Babine rijeke izvršena je sanacija betonskog korita, odnosno popunjavanje uništenih betonskih elemenata.

U svrhu čišćenja i sanacije navedenih riječnih korita od planiranih 70.000,00 KM, utrošeno je cca. 25.000,00 KM.

- Zbrinjavanje animalnog otpada

Kako još nisu stvoreni tehnički uslovi za zbrinjavanje otpada animalnog porjekla, planirana sredstva u iznosu od 50.000,00 KM su utošena na sufinansiranje drugih projekata iz oblasti očuvanja čovjekove okoline.

U toku su aktivnosti nas pribavljanju dozvola za puštanje u rad postrojenja za termičko zbrinjavanje animalnog otpada instaliranog u krugu preduzeća „ALBA-Zenica“ d.o.o. Zenica, tako da se tek nakon aktiviranja navedenog postrojenja može planirati utrošak sredstava u svrhu adekvatnog zbrinjavanja animalnog otpada.

- Plan upravljanja komunalnim otpadom 2011.-2016. god. za općinu Zenica

Na jednoj od sjednica općinskog Vijeća usvojen je Plan upravljanja otpadom 2011.-2016. Mjere koje se provode kroz implementaciju Plana su također planirane i kroz implementaciju LEAP-a i Strategije razvoja općine Zenica.

Osnovne aktivnosti koje su planirane u 2013. godini, a koje su u skladu sa Planom upravljanja otpadom za općinu Zenica su:

- Uključenje MZ Radinovići, Sebuje i Seoci u organizovan sistem prikupljanja otpada,
- Uklanjanje i sanacija divljih deponija u mjesnim zajednicama Donje Babino, Putovići i Gorica,
- Podizanje javne svijesti i edukacija stanovništva,
- Pilot projekt reciklaže otpada u osnovnim školama.

Od planiranih aktivnosti bitno je pomenuti da je najviše učinjeno na projektu reciklaže i odvojenog prikupljanja otpada u zeničkim osnovnim školama. U navedeni projekat je uključeno 14 osnovnih škola koje su pokazala zavidan nivo ekološke svijesti i znanja kada je riječ o selektivnom prikupljanju otpada.

Podizanje eko-svijesti i edukacija stanovništva je kontinuiran proces u kojem se putem radio i TV emisija, eko kviza, organizovnja okruglih stolova i održavanjem sastanaka u mjesnim zajednicama nastoji ekološka svijest stanovništva podići na viši nivo.

Uključivanje mjesnih zajednica se ne odvija po planu iz razloga male zainteresovanosti lokalnog stanovništva iz pomenutih mjesnih zajednica za pristupanje u organizovani sistem prikupljanja otpada. Navedeno se nastoji prevazići na nekoliko načina: češće se održavaju sastanci i dogovori sa lokalnim stanovništvom, pokušava se sa iznalaženjem najpovoljnijih načina i modaliteta uključivanja u sistem prikupljanja i odvoza otpada, uključivanjem inspeksijskih i policijskih organa u rješavanje problema. Slaba zainteresovanost u prihvatanje sistema organizovanog prikupljanja otpada od strane lokalnog stanovništva ima za posljedicu i stvaranje divljih deponija na područjima njihovih mjesnih zajednica pri čemu treba spomenuti da je stav općine Zenica da će finansijski i tehnički podržati uklanjanje divljih deponija samo u mjesnim zajednicama koje prihvate sistem prikupljanja otpada i u kojima se lokalno stanovništvo samoorganizuje u prikupljanju deponovanog otpada.

- Izrada katastra divljih deponija

Jedna od osnovnih aktivnosti planiranih u Planu upravljanja otpadom za općinu Zenica je katastar divljih deponija. U novembru 2012. godine su započete aktivnosti na izradi katastra divljih deponija.

Načelnika općine Zenica, imenovao je Tim za izradu katastra divljih deponija sastavljen od predstavnika Službe za komunalne poslove i ekologiju i preduzeća „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica. Prikupljanje podataka o divljim deponijama je izvršeno u saradnji sa mjesnim zajednicama. Predsjednici mjesnih zajednica su dostavili spiskove sa lokacijama divljih deponija na području svojih mjesnih zajednica. Nakon sakupljanja početnih podataka, Tim za izradu katastra divljih deponija je skupa sa predstavnicima mjesnih zajednica obišao sve prijavljene lokacija i evidentirao potrebne podatke za izradu katastra.

Tokom 2013. godine, Služba za komunalne poslove i ekologiju je završila izradu Katastra divljih deponija. Registrirano je 270 deponija na području općine, te je sačinjen kataloški pregled istih u kojem su obuhvaćeni podaci o lokaciji (GPS podaci), količini, strukturi otpada, pristupnosti lokaciji itd.

Izradom katastra divljih deponija stvorili su se uslovi za planiranje otklanjanja divljih deponija pri čemu će prednost pri čišćenju i saniranju deponija imati mjesne zajednice koje su prihvatile organizovani odvoz otpada i koje se svojim učešćem uključe u aktivnosti vezane za čišćenje i saniranje divljih deponija na svojim prostorima.

Kako je Katastar divljih deponija sačinjen od strane općine Zenica, odnosno Službe za komunalne poslove i ekologiju, u ove namjene nisu trošena dodatna sredstava iz budžeta Općine Zenica.

- Zbrinjavanje automobilskih guma

U 2013. godini nastavljeno je zbrinjavanje automobilskih guma na isti način kao i u prethodnim godinama, pri čemu je prikupljeno 16 kamionskih guma i 1935 automobilskih guma za čije adekvatno zbrinjavanje je utrošeno 1.967,00 KM.

Kako pitanje zbrinjavanja automobilskih guma nije riješeno na nivou BiH, općina Zenica je našla privremeno rješenje, odnosno sve prikupljene gume se deponuju na odabranoj lokaciji na platou Regionalne deponije Moščanica.

- Čišćenje divljih deponija

U toku 2013. godine je izvršeno čišćenje nekoliko većih divljih deponija u prigradskom dijelu općine Zenica kao i redovne aktivnosti vezane za uklanjanje smeća deponovanog na bivšim lokacijama kontejnerskih mjesta, a koje su locirane u užem gradskom dijelu.

Očišćene deponije se nalaze na području mjesnih zajednica: Topčić polje, Raspotočje, Vranduk, Puhovac, Lašva i Gornje Crkvice. , Orahovica, Čajdraš, Raspotočje („PERO Zenica“ d.o.o.).

Prilikom čišćenja divljih deponija, sav prikupljeni otpad je propisno prikupljen i transportovan od strane preduzeća „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica, te deponovan na Regionalnu sanitarnu deponiju „Moščanica“. Na osnovu Ugovora broj 02-14-509/13 od 11.01.2013. godine i Aneksa Ugovora, u svrhu čišćenja navedenih divljih deponija je utrošeno 73.433,00 KM.

- Održavanje zelenih površina

Kontinuiran projekat koji se redovno odvijao u 2013. godini, a koji je imao za cilj prije svega umanjenje efekta zagađenosti kao i uljepšavanje gradskih ulica i parkova.

Održavanje zelenih površina podrazumjeva sistemsko održavanje javnih zelenih površina na području cijele općine, a što se ogleda prvenstveno u sadnjih novih stabala, popunjavanju starih drvoreda i živica, prokresu stabala i uništavanju korova. Održavanje i obnavljanje fonda stabala je također bitno iz razloga jer u danima visoke zagađenosti predstavljaju prirodnu barijeru kao i bitan izvor kiseonika u gradskom području.

a) Sadnja drveća i grmlja

U 2013. godini izvršena je sadnja 266 komada sadnica stabala.

Sađene su uglavnom vrste drveća komplementarne dominirajućim u gradskim drvoredima i to na Bulevaru-gorski javor, te u Babinoj rijeci-lipa.

U gradskim naseljima, parkovima, te na frekventnim lokacijama sađene su vrste sa izraženim sanitarno-higijenskim i estetsko-dekorativnim osobinama poput srebrnih smrča, crvenolisnih đanarika, piramidalnog graba, platana i čempresa.

S ciljem zaustavljanja erozije tla, na adi Jagnjište i ove godine nastavljena je postupna izmjena dominirajućih starih topola sa raznim vrstama vrba.

Sađeno je 117 komada ukrasnog grmlje (borovica, vojjela, žutika, šimšir) i to na lokacijama: Aleja šehida, ul. Masarikova, u Centralnom gradskom parku, u parku Kamberovića polje i duž saobraćajnice u Babinoj rijeci.

Ukupno je za sadnju sadnica drveća i grmlja u 2013. godini izdvojeno 35.411,23 KM.

b) Radovi na stablima putem dizalice

Nastavljeni su u prethodne dvije godine započeti zahvati saniranja visokih, drvorednih stabala duž užih gradskih ulica i u gradskim naseljima. Vršeno je radikalnije orezivanje putem dizalice koje predstavlja kompromisno rješenje na sve više zahtjeva za sječom stabala. Kod vršenja zahvata izvršen je odabir prioriteta prema kriterijima: zdravstveno stanje stabala, položaj prema obližnjim objektima, otpornost vrste na radikalno orezivanje...

Po orezivanju vršena je zaštita stabala fungicidnim pastama.

Ukupno je izdvojeno u ovu svrhu 60.758,33 KM.

d) Cvijetne gredice

Na cvijetnim gredicama na užem području grada Zenice ove sezone posađeno je 53343 komada sezonskog cvijeća za što je utrošeno 80.260,36 KM. Cvijetne gradice sezonskog cvijeća su sađene na novoizgrađenim kružnim raskrsnicama, lokacija drveni most i Kameni most, ul. Masarikova, centralni park, Lonđa, a sađene su: hrizenteme, viole, ruže...

- Rješavanje problema napuštenih pasa na području općine Zenica

Formiranje skloništa za napuštene životinje i higijenskog servisa, nastavak akcije kastracije i sterilizacije napuštenih životinja, a naročito pasa lualica su osnovne aktivnosti u 2013. godini kojima se nastoji smanjiti populacija napuštenih životinja u općini Zenica.

a) Sklonište za napuštene životinje

Tokom 2013. godine započela je izgradnja Azila za napuštene životinje. Nakon provedene tenderske procedure izabran je najbolji ponuđač radova na izgradnji azila za napuštene životinje – „ALMY Transport“ d.o.o. Zenica.

Vrijednost cijelog projekta je 345.338,98 KM i podrazumjeva prvu fazu izgradnje azila, odnosno izgradnju upravne zgrade i jednog paviljona za smještaja pasa (kapaciteta 60-70 mjesta). Na osnovu apliciranog Projekta „Azil za napuštene životinje“, UNDP BiH je dodjelio donaciju općini Zenica u svrhu izvođenja radova na I fazi u iznosu od 130.747,50 KM. Preostala potrebna sredstva, kao i eventualne nepredviđene troškove potrebno je finansirati iz budžeta općine Zenica, pri čemu će Služba za komunalne poslove i ekologiju nastojati, putem apliciranja na druge nivoe vlasti, pribaviti dio novčanih sredstava.

b) Kastracije i sterilizacije napuštenih pasa na području općine Zenica

U toku 2013. godine, nastavljene su akcije masovnih sterilizacija i kastracija napuštenih pasa. Tenderskom procedurom za pružanje usluga „Kastracije i sterilizacija napuštenih pasa“ izabrana je veterinarska stanica „Poli Vet-Zenica“ koja je u saradnji sa Udruženjem ŠAPA obavila planirane kastracije i sterilizacije napuštenih pasa. Prilikom posljednje akcije kastracija/sterilizacija pasa utrošeno 19.603,00 KM pri čemu je kastrirano/sterilizirano cca. 600 napuštenih pasa.

Služba za komunalne poslove i ekologiju posjeduje bazu podataka u kojoj su registrovani svi psi koji su podvrgnuti sterilizacijama ili kastracijama od početka ovih aktivnosti, odnosno od 2009. godine.

U nastavku je dat brojčani pregled izvršenih kastracija i sterilizacija napuštenih pasa i mačaka na području općine Zenica:

2010. godina –470 pasa i 105 mačaka

2011. godina –295 psa

2012. godina –275 pasa

2013. godina –400 pasa

Ukupan broj obavljenih kastracija/sterilizacija je: 1440 napuštenih pasa i 105 mačaka.

c) Koordinaciono tijelo za rješavanje problematike napuštenih životinja.

Od strane Načelnika općine Zenica formirano je koordinaciono tijelo koje se sastoji od predstavnika Općine, Vijećnika, predstavnika MUP-a, kantonalne inspekcije i nevladinih organizacija. Zadatak ovog tijela je da dostavi konkretne prijedloge sa terminima i planom aktivnosti na implementaciji provedbi Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja i donošenja konkretnih mjera.

Članovi koordinacionog tijela su se sastajali nekoliko puta sa osnovnim ciljem da se iznađu rješenja i daju konkretne prijedloge u smislu provedbe važećeg Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja. U završnoj fazi je konačan Izvještaj o realizaciji svih aktivnosti sa posebnim osvrtom na registraciju pasa u vlasništvu, nastavka kastracija i sterilizacija napuštenih pasa i izgradnju skloništa za napuštene životinje.

d) Izrada registra vlasničkih pasa

Krajem 2013. godine, započete su aktivnosti na izradi registra vlasničkih pasa, usaglašen je registracioni obrazac, a u 2014. godini će se putem odsjeka mjesnih zajednica i uz pomoć predstavnika općine Zenica, inspeksijskih i policijskih organa izvršiti popis svih vlasničkih pasa i registracija svih vlasnika na području općine Zenica.

Ugovorene usluge

- Edukacija stanovništva

Projekat koji se provodi svake godine i za koji su u 2013. godini bila predviđena sredstva u iznosu od 60.000,00 KM.

U okviru ove stavke sredstva su namjenjena za sufinansiranje štampanja lista ZE-DO EKO, podrška i učestvovanje u raznim TV emisijama kao i aktivnosti školskih ekoloških sekcija i drugih ekoloških organizacija.

Projekati koji su se proveli u 2013. svake godini:

- Tokom 2013. godine finansiran je zakup prostora u ekološkom listu ZE-DO EKO (četiri stranice) i to u četiri godišnja broja što je iznosilo 7.488,00 KM,
- Organizacija i provođenje Akcije proljetnog čišćenja grada,
- Učestvovanje u TV emisijama (EKOLOGIKA, BHT1), RTV Zenica, kao i različite edukativne kampanje u svrhu čega je utrošeno 10.029,00 KM.

- Proljetno čišćenje grada

Tradicionalna akcija proljetnog uređenja grada pod nazivom „Zenico-volimo te“ provedena je od marta do novembra 2013. godine, u toku koje je Služba za komunalne poslove i ekologiju bila nosilac aktivnosti na organizaciji same akcije.

Pomenuta akcije je provedena u saradnji sa resornim službama općine Zenica, te u saradnji sa komunalnim i javnim preduzećima.

Akcijom je rukovodio Štab za provođenje Programa proljetnog uređenja grada „Zenica 2013. godine“, kojeg je imenovao Načelnik općine Zenica na prijedlog Službe za komunalne poslove i ekologiju.

Treba napomenuti da se glavna akcija provede na volonterskoj i dobrovoljnoj osnovi, a aktivnosti su provedene u sljedećim segmentima: čišćenje divljih deponija, prikupljanje PET ambalaže, kartona i starog papira u zeničkim osnovnim školama, uređenju zelenih površina, čišćenju kišne kanalizacije, čišćenje i pranje gradskih fontana, sanacija Centralnog gradskog parka.

Služba za komunalne poslove i ekologiju je uspjela da u akciju uključi 9 sponzora, a koji su akciju podržali raznim donacijama pri čemu je donirano:

- 435 kom. majica sa sloganom akcije i svojim logom firme,
- Izvjesne količine sokova i slatkiša,
- Jednodnevni boravak na Bistričaku za najistaknutije učesnike u akciji sakupljanja iskoristivog otpada, odn. za 40 učenika iz eko-secija svih osnovnih škola.

Sve navedeno, prikupljeno kroz donacije, je u toku i nakon akcije podjeljeno najuspješnijim mjesnim zajednicama, školama udruženjima, organizacijama i pojedincima

U okviru akcije izvedene su aktivnosti na uređenju izletišta Smetovi pri čemu su uz šetnice postavljene kante za prikupljanje otpada.

- Projekt odvojenog prikupljanja iskoristivog otpada

Općina Zenica je u saradnji sa firmom "ALBA Zenica" nastavila projekat odvojenog sakupljanja korisnog otpada na području općine Zenica, a poseban akcenat je dat na prikupljanje: starog papira (ambalažni karton, knjige, sveske, novine, rokovnici), folije (najlonske kese i druga najlonska ambalaža) i PET ambalaže (plastične boce od pića).

U toku 2013. godine, sakupljanje korisnog otpada je provedeno u trinaest osnovnih škola sa područja općine Zenica, a općina Zenica (služba za komunalne poslove i ekologiju, je navedeni projekat podržala finansiranjem u iznosu od 5.000,00 KM.

- Mjerenje zagađenosti zraka

U toku 2013. godine nastavljen je projekat mjerenja zagađenosti zraka. Za realizaciju istog sklopljen je ugovor sa Metalurškim Institutom „Kemal Kapetanović“ i Univerzitetom u Zenici.

Od planiranih 100.000,00 KM, u svrhu mjerenja i monitoringa zagađenja zraka, iz budžetskih sredstava Ekofonda općine Zenica u 2013. godini je utrošeno 58.500,00 KM.

Bitno je napomenuti da je od sredine 2013. godine pušten u funkciju i monitoring kvaliteta zraka sa novom mjernom opremom koja je u vlasništvu općine Zenica, te da je period od nekoliko mjeseci predstavljao period probnog rada u toku čega je izvršeno uvezivanje opreme, usaglašavanje oko načina predstavljanja podataka, nekoliko tehničkih intervencija na opremi.

Također, treba spomenuti da je oprema moderna, nova, funkcionalna, ali da je trebao proći duži period uhodavanja, puštanja u rad, prevazilaženja svih nepredviđenih situacija i problema. Obzirom na navedeno, može se zaključiti da tek u posljednjih nekoliko mjeseci, zanemarujući nekolicinu problema tehničke prirode, postoji monitoring kvaliteta zraka i novom opremom, ali zbog vrste podataka, perioda uzimanja uzoraka, različitosti metoda i poređenja podataka dobijenih na novim i starim mjernim stanicama, nastavlja se i monitoring kvaliteta zraka sa starom mjernom opremom.

Tekući transferi neprofitnim organizacijama

Zbog teške finansijske situacije, u 2013. godini se nije mogla pružiti značajnija podrška edukativnim programima, a koja se odnosi na finansiranje projekata nevladinih i sportskih organizacija, kao i aktivnosti školskih ekoloških sekcija i drugih ekoloških organizacija tako da je u ovu svrhu utrošeno 3.000,00 KM.

Kao podršku nevladinim organizacijama sredstva u iznosu od 3.000,00 KM, su opredjeljena kako sljedi: „E-grupa“ iz Zenice, za projekat „Efektivna akcija“ (500,00 KM), Udruženja građana sportskih ribolovaca „BISTRO“ Zenica (1.500,00 KM), Udruženje „DLAN“ Zenica za projekat unapređenja životne sredine kod osoba sa posebnim potrebama (1.000,00 KM)

Ostali EKO Projekti

U nastavku teksta obrazloženo je nekoliko eko-projekata koji su aplicirani prema višim nivoima vlasti i drugim organizacijama i na osnovu čega su dobijena sredstva potrebna za finansiranje realizacije istih.

Nabavka opreme

Općina Zenica je izvršila nabavku opreme koja se sastoji od tri fiksne automatske mjerne stanice, dva mala displeja dimenzija 2 x 1 metar i dva velika displeja dimenzija 6 x 4 metara. Kontinuirano se vrši mjerenje, prikupljanje i obrada podataka, te informisanje javnosti o rezultatima mjerenja.

Tri nove stacionarne automatske mjerne stanice su smještene na sljedećim lokacijama:

- Centar (na krovu robne kuće Bosna)
- Radakovo (na krovu sportske sale OŠ „Skender Kulenović“)
- Tetovo (na privatnoj parceli).

Probna faza mjerenja zagađenja zraka sa novim njernim stanicama je započela u februaru 2013. godine.

Općina Zenica vrši praćenje i kontrolu rezultata dobijenih mjerenjem zagađujućih materija, a sve u cilju pokretanja blagovremenih aktivnosti radi smanjenja zagađenja zraka.

U 2013. godini u svrhu nabavke, isporuke i instaliranja mjerne opreme, u iznosu od 300.000,00 KM finansirao je Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH. Osim toga Ze-Do kanton je donirao 98.740,00 KM za nabavku displeja, dok je 454.306,85 KM utrošen iz budžeta Općine Zenica.

Mjerenje zagađenosti tla i biljaka

U 2013. godini nastavljen je projekat mjerenja zagađenosti zemljišta i biljaka teškim metalima.

Navedeni projekat je provoden u vidu kontinuiranog mjerenja zagađenja biljaka i zemljišta na trinaest lokacija na području cijele općine Zenice, a provodi se uz pomoć Federalnog zavoda za agropedologiju i Federalnog Zavoda za poljoprivredu.

Dosadašnji dio Projekta je uspješno završen u saradnji sa „IPI-Institutom za privredni inžinjeriing“ d.o.o. Zenica, a odnosio se na uspostavljanje mjernih stanica za monitoring teških metala, sumpora i drugih ekemenata u zemljištu, biljkama i drugim elementima okoliša na području općine Zenica.

Za navedene aktivnosti utrošeno je 38.750,40 KM.

Praćenje zagađenja zemljišta i biljaka je predviđeno u vremenskom intervalu od 5 godina, odnosno planirano je da će se provoditi i u naredne 3 godine.

Nabavka opreme-Švedska organizacija „SIDA“

Služba za komunalne poslove i ekologiju je prema švedskoj organizaciji SIDA aplicirala projekat za nabavku opreme za prikupljanje komunalnog otpada.

Nakon završene procedure, švedska Vlada i švedska organizacija SIDA su donirale novčana sredstva u iznosu od cca. 400.000,00 KM koja su utrošena na nabavku opreme za prikupljanje otpada.

Krajem 2013. godine, nastavljene su aktivnosti na nabavci opreme za prikupljanje otpada, a koja će se izvesti od preostalih sredstava u iznosu od cca 108.000,00 KM, doniranih od strane švedska Vlada i švedska organizacija SIDA.

Nakon završetka kompletne procedure javne nabavke roba-opreme za prikupljanje komunalnog otpada, početkom februara 2014. godine se očekuje potpisivanje Ugovora za nabavku i isporuku opreme, odnosno sama nabavka i isporuka opreme se očekuje u roku od tri mjeseca.